

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Zastępca
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr hab. Marek Zubik

RPO - 569035 - I/07/AB

Warszawa, 22/02/2008r.

Pani Agnieszka Odorowicz
Dyrektor
Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej

ul. Krakowskie Przedmieście 21/23
00-071 WARSZAWA

Szanowna Pani Dyrektor

Do Rzecznika Praw Obywatelskich kierowane są skargi twórców filmowych, dotyczące regulaminów niektórych festiwali, zawężających liczbę autorów filmów konkursowych do osób, które w momencie realizacji filmu nie przekroczyły określonej granicy wieku (30 lub 35 lat). Zdaniem skarżących takie uregulowania stoją w sprzeczności z konstytucyjną zasadą równego dostępu do dóbr kultury (art. 6 ust. 1 Konstytucji RP) oraz zasadą niedyskryminacji i równości wszystkich obywateli wobec prawa (art. 32 Konstytucji RP).

Rozwój sztuki filmowej ma pierwszorzędne znaczenie w procesie patriotycznego wychowania społeczeństwa oraz w kształtowaniu postaw obywatelskich. Działania podejmowane przez Polski Instytut Sztuki Filmowej na rzecz upowszechniania i popularyzowania polskiej sztuki filmowej zasługują na pełne poparcie i uznanie. Rzecznik Praw Obywatelskich dostrzega również potrzebę szczególnego wspierania młodych, niedoświadczonych twórców, dla których możliwość zaprezentowania swojego dorobku podczas np. festiwalu debiutów filmowych staje się niejednokrotnie jedyną szansą na rozwinięcie kariery zawodowej.

Jednak promowanie młodego polskiego kina oraz stwarzanie warunków do jego rozwoju nie może się odbywać z naruszeniem zasady niedyskryminacji oraz równości wszystkich obywateli wobec prawa.

Nierówne potraktowanie podmiotów przynależnych do tej samej klasy oznacza, że doszło do wprowadzenia zróżnicowania. W takiej sytuacji pojawia się domniemanie zaistnienia dyskryminacji, czyli naruszenia przepisu art. 32 ust. 2 Konstytucji RP. Domniemanie to może zostać obalone poprzez wskazanie, że zróżnicowanie traktowania było w danej sytuacji usprawiedliwione. Zdaniem Rzecznika, opisane powyżej ograniczenie liczby twórców filmów konkursowych, może być usprawiedliwione przez konieczność szczególnego promowania młodych, ambitnych artystów. Ciężar dowodu rozkłada się tu jednak odmiennie: o ile - w pierwszym etapie - na jednostce spoczywa obowiązek wskazania, iż potraktowano ją odmiennie niż innych członków tej samej klasy podmiotów, to - w drugim etapie - gdy jednostka już wykazała odmienną traktowania, na organie władzy spoczywa obowiązek wykazania, że zróżnicowanie to znajdowało uzasadnienie, czyli nie stanowiło dyskryminacji (por. L. Garlicki, red., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom I*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1999).

Faktem jest, że niektórzy organizatorzy festiwali filmowych stosują pewne podmiotowe ograniczenia dotyczące możliwości udziału w części konkursowej imprezy. Wielokrotnie cel takiego ograniczenia wynika bezpośrednio z nazwy lub charakteru imprezy (np. Festiwal „Młodzi i Film” lub Festiwal Debiutów Filmowych). Tymczasem do Rzecznika Praw Obywatelskich zwracają się osoby, którym z uwagi na wiek odmówiono udziału w konkursie, bez wskazania wyraźnego celu, któremu służyć ma takie ograniczenie.

Podobne praktyki rodzą wątpliwości, czy zastosowane przez organizatorów zróżnicowanie jest konieczne i uzasadnione, a co za tym idzie - czy pozostaje w zgodzie z konstytucyjną zasadą niedyskryminacji.

Mając powyższe na uwadze, pragnę poddać pod rozwagę Pani Dyrektor konieczność wyraźnej regulacji w regulaminach festiwali filmowych zamierzeń przyświecających organizatorom, a zwłaszcza celu zastosowanego zróżnicowania. Pozwoli to, zdaniem Rzecznika, na ograniczenie różnicowania sytuacji twórców filmowych

wyłącznie do przypadków koniecznych i uzasadnionych oraz rozwieje wątpliwości co do intencji organizatorów festiwalu.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o RPO (Dz. U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pani Dyrektora z uprzejmą prośbą o ustosunkowanie się do przedstawionych kwestii oraz poinformowanie Rzecznika o zajętych w sprawie stanowiskach.

Z poważaniem

Prof. dr hab. Marek Zubik